

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Temat

Wartości w wychowaniu

Dr Maria Buszman

Organizatorzy

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Data: 26 kwietnia 2021 r.

Wartości

- **wszystko co warte, aby o to zabiegać**
- tym większe znaczenie wartości im mocniej o nią zabiegamy
- różne kategorie wartości:
 - biologiczne (np. zdrowie)
 - ekonomiczne (np. dobra materialne)
 - moralne (np. dobroć)
 - estetyczne (np. piękno)
 - religijne (np. świętość)

Wychowanie (1)

- świadome
- relacyjne
- podmiotowe
- interakcyjne
- aktywne
- zaangażowane
- długotrwałe
- złożone

Wychowanie (2)

Klasyczne metody wychowawcze:

- **modelowanie** – nauka przez przykład
- **metody zadaniowe** – nauka przez działanie
- ~~metody perswazji – oddziaływanie słowne~~

Zamiast pouczać angażuj się, rozmawiaj

- ~~nagradzanie i karanie (pozytywne i negatywne)~~

Zamiast karać i nagradzać buduj wewnętrzną motywację

Wychowanie (3)

Wychowanie nie jest:

- ~~tresurą~~
- ~~treningiem~~
- ~~urabianiem drugiej osoby~~
- ~~zmianą jej osobowości~~
- ~~szukaniem niedoskonałości~~
- ~~nie jest psychiczną manipulacją~~

Wychowanie (4)

Pedagogika serca mówi, że „pojęcie „pieczy”
nie wywodzi się z żądzы władzy lecz z miłości”
Maria Łopatkowa

„W wychowaniu należy wykorzystać wszystkie
szanse wzajemnego bogacenia się – rozum
i uczuć” Maria Łopatkowa

Wychowanie (5)

„Rodzicielstwo całym sercem, czyli wielka odwaga bycia takimi dorosłymi, jakimi chcielibyśmy, aby nasze dzieci były w przyszłości”

„To, kim jesteśmy i jak funkcjonujemy w świecie, w znacznie większym stopniu decyduje o tym, jak nasze dzieci poradzą sobie w przyszłości niż nasza wiedza w zakresie rodzicielstwa.”

Brené Brown

Najważniejsze wartości

Nie do końca subiektywny ranking
10 najważniejszych wartości
kontra ich przeciwieństwa

1. Miłość

„Miłość jest największym sensem istnienia”,
przedkładając to uczucie nad wszystkie inne
wartości w życiu” Ernest Hemingway

- miłość zaspokaja podstawowe psychiczne
potrzeby ludzi – przynależność, bliskość, oparcie,
więź

Kontra obojętność

„niezaspokojona u dzieci i młodzieży potrzeba miłości, przynależności i bezpieczeństwa rodzi negatywne skutki psychiczne”

„Nienawiść powstaje tam, gdzie miłości nie ma”

Maria Łopatkowa

- najliczniejszy odsetek dzieci, które mają trudności i deficyty różnego rodzaju to dzieci z rodzin, w których okazywanie uczuć jest z różnego powodu zaburzone

2. Szacunek

- szacunek dla samego siebie
- szacunek dla innych

- dbanie o swoje potrzeby w każdym z obszarów, najlepiej jak to jest możliwe
- nauka dbania o siebie skierowana do dzieci
- dbanie o dzieci

Kontra lekceważenie

- brak świadomości potrzeb, ignorowanie własnych potrzeb
- brak świadomości potrzeb, ignorowanie potrzeb partnera i dzieci

3. Wrażliwość

„Wrażliwość to nie znajomość smaku zwycięstwa lub porażki, to rozumienie nieuchronności ich współistnienia; to zaangażowanie. To całkowite oddanie. Wrażliwość to nie słabość, a wpisane w naszą codzienność niepewność, ryzyko oraz groźba zranienia naszych uczuć nie stanowią jedynie pewnej alternatywy. Naszą jedyną opcją jest zaangażowanie.”

Brené Brown

Kontra maska

„Gdy byliśmy dziećmi, zwykliśmy myśleć, że gdy dorośniemy, przestaniemy być wrażliwi. Lecz dorosnąć to znaczy zaakceptować wrażliwość. Bycie żywym, to bycie wrażliwym”
Madeleine L'Engle

4. Wiara w siebie

- poczucie własnej wartości, wypływające z wnętrza
- pewność siebie to także przeświadczenie o poczuciu własnej sprawczości, opinii, czy niezgody
- pewności siebie i poczucia własnej wartości dzieci uczą się poprzez nasz przykład, a także przez naukę samodzielności i radzenia sobie z porażkami

Kontra wątpienie w siebie

„Wartość człowieka ostatecznie nigdy nie wyraża się w stosunku do drugiego człowieka, tylko w stosunku do siebie samego. Dlatego też nigdy nie powinniśmy uzależniać naszego poczucia własnej wartości albo też poczucia własnej godności od innych ludzi, bez względu na to, jak cierpielibyśmy z tego powodu.”

Carl Gustav Jung

5. Zaufanie

- do siebie samych
- do bliskich

Zaufanie to m.in. podstawa:

- prawdziwego zaangażowania
- autentycznych relacji
- otwartej komunikacji
- bliskości

Kontra poczucie zawodu

- brak zaufania to:
 - oddalenie
 - poczucia, że nie możemy liczyć na osobę, która jest nam bliska

Usuwanie wszelkich przeszkód nie służy budowaniu zaufania:

„Jeśli zawsze będziemy podążali za naszymi dziećmi na arenę, uciszali krytyków i zapewniali naszym dzieciom zwycięstwo, to nigdy się nie dowiedzą, że potrafią same się wykazywać wielką odwagą.”

Brené Brown

6. Odwaga

„Nie krytyk się liczy, nie człowiek, który wskazuje, jak potykają się silni, albo co inni mogliby zrobić lepiej. Chwała należy się mężczyźnie na arenie, którego twarz jest umazana błotem, potem i krwią, który dzielnie walczy, który wie, co to jest wielki entuzjazm, wielkie poświęcenie, który ściera się w słusznych sprawach, który w swych najlepszych chwilach poznał triumf wielkiego wyczynu, a w najgorszych, gdy przegrywa, to przynajmniej przegrywa z wielką odwagą.”

Theodor Roosevelt

Kontra wstyd

„Żyjemy w świecie, w którym większość ludzi wciąż trwa w przekonaniu, że wstyd to dobre narzędzie, by trzymać ludzi w ryzach. Przekonanie to jest nie tylko błędne, lecz również niebezpieczne. Wstyd jest silnie skorelowany z uzależnieniem, przemocą, agresją, depresją, zaburzeniami odżywiania i tyranizowaniem innych osób.” Brené Brown

- poczucie wstydu a poczucie winy

~~poczucie wstydu = jestem zły~~

poczucie winy = zrobiłem coś złego

7. Komunikacja

- pojęcie pochodzi od łacińskiego *communico*, *communicare* – uczynić wspólnym, połączyć
- komunikowanie się jest procesem społecznym o podstawowym znaczeniu w rodzinie
- ludzie komunikują się zawsze poprzez wszystko, co robią i czego nie robią - komunikują świadomie i nieświadomie
- komunikacja werbalna i niewerbalna
- tak - język żyrafy – mówi szczerze i jasno o swoich poglądach i uczuciach, komunikaty „ja” nie „ty”,

Kontra brak dialogu

- ignorowanie, milczenie, brak działania, brak komunikacji, jednostronne nadawanie
- ~~nie - język szakala: etykiety, uogólnienia, stereotypy, straszenie karami, kuszenie nagrodami, zmuszanie, oczekiwanie, że inni spełnią żądania „musisz”, „powinieneś”, „to Twój obowiązek”~~

8. Empatia

- empatia – bycie z drugą osobą
- empatia to otwarcie się na słowa, emocje, uczucia i potrzeby drugiego
- „pełne szacunku rozumienie tego, czego w danym momencie doświadczają inni”,
„oczyszczenie naszego umysłu i słuchania innych całym sobą” Marshall Rosenberg
- stworzenie przestrzeni, w której mówiący może spotkać się z własnymi uczuciami i potrzebami, bez obawy bycia analizowanym czy ocenianym – poczucie ulgi, rozumienie siebie (uczucia), odkrywanie potrzeb

Kontra brak zrozumienia

- empatyczne mówienie to mówienie bez osądzania, doradzania, bagatelizowania, analizowania, diagnozowania
- empatia nie jest:
 - wpadaniem w stan drugiej osoby
 - decydowaniem za kogoś
 - pocieszaniem
 - współczuciem
 - pomaganiem na siłę czy wyręczaniem
 - doradzaniem/ obmyślaniem strategii
 - całkowitym zgadzaniem się
 - skupieniem na swoich uczuciach

9. Bycie wystarczającym

„Jeśli chcemy się uwolnić od perfekcjonizmu, to musimy przebyć długą drogę od „Co sobie ludzie pomyślą?” do „Jestem wystarczający”.
Podróż ta zaczyna się od przeciwstawiania się wstydowi, odczuwania współczucia wobec samego siebie i wzięcia odpowiedzialności za własną historię. Aby rościć sobie prawo do poznania prawdy na temat tego, kim jesteśmy, skąd pochodzimy, w co wierzymy oraz niedoskonałej natury naszego życia, musimy mieć w sobie chęć, by pozwolić sobie na chwilę wytchnienia i docenić piękno naszych wad lub niedoskonałości, aby być bardziej miłym i łagodnym wobec samych siebie i innych osób, aby mówić do samych siebie w sposób, w jaki mówilibyśmy do kogoś, na kim nam zależy.”

Brené Brown

Kontra kultura „nigdy dość”

„Poczucie niedostatku, niedosytu to problem myślenia w kategoriach „nigdy dość”. Niedostatek ma się świetnie w kulturze, w której wszyscy są skupieni na braku. Ilość wszystkiego, począwszy od bezpieczeństwa i miłości po pieniądze i inne środki, zdaje się być ograniczona bądź niedostateczna. Poświęcamy niezmiernie dużo czasu kalkulując, ile mamy, ile chcielibyśmy mieć, a także ile wszyscy inni mają, potrzebują i chcą.”

Brené Brown

10. Zaangażowanie

„Zaangażowanie oznacza konieczność inwestowania czasu i energii. Oznacza siadanie z naszymi dziećmi i podejmowanie próby zrozumienia ich świata, ich zainteresowań, ich historii. ”

Brené Brown

Kontra brak bliskości

„Nie ma wątpliwości, że zaangażowanie wymaga poświęcenia, lecz na to właśnie pisaliśmy się, gdy zdecydowaliśmy się zostać rodzicami.”

**„Nie jestem doskonała i nie zawsze mam rację,
ale jestem tutaj dla ciebie, otwarty, uważny,
kochający i w pełni zaangażowany”**

Brené Brown